

1_Galärvägen_Lejret ved Elgsjön slik kunstneren Lennart Karlsson har framstilt det_Foto-Svein Norheim_DSC_2572.JPG

GALÄRVÄGEN ett besöksmål i **EKOMUSEUM GRÄNSLAND**

Möjligen den mest kända av Karl XII:s många aktioner i kriget mot Norge. Sägenomsust och spännande.

VÄGEN DIT – LANDSKAPET

Från Strömstad i väster till Idefjorden i öster går den s.k. Galärvägen, över 2,5 mil lång. Här drog Karl XII:s soldater tolv fartyg över land och sjö sommaren 1718. Delar av Galärvägen kan upplevas via bil från Blomsholm till Hällesmörk (väg 1055, 1058) men det är först med en arrangerad tur som historien blir levande. Parkeringsmöjligheter finns vid Blomsholm, Näsinge prästgård och Hällesmörk.

KUNG KARL ÖNSKADE EN HEDERLIG FRED

Sommaren 1716 måste den svenska armén utrymma Norge. Kungen var av den åsikten att endast en kraftfull fortsättning på kriget kunde ge Sverige en hederlig fred. Danmark skulle tvingas till förhandlingsbordet. En ny armé ställdes på fötter. Huvudmagasin för material, vapen och proviant förlades till Strömstad. Armén uppgick till när 50.000 man och 14.000 hästar, lika många som Karl XII tågat med mot Ryssland 1708(!)

GALÄRER PÅ TORRA LAND

Fredrikstens fästning i Fredrikshald (Halden) måste intas. Problemet var en stor dansk-norsk flotta som kryssade fram och åter i vattnen norr om Strömstad. Det var ett alltför riskabelt företag att segla galärerna förbi Svinesund för att innesluta fästningen från sjösidan. Endast ett alternativ återstod: att släpa fartygen över land och sjösätta dem i Idefjorden, bakom fiendens linje. En galen idé, men faktiskt genomförbar. Den 26 juni (svensk tidsrekening) påbörjades arbetet.

ETT BLODSLIT

Åtta hundra soldater och ett oräkneligt antal hästar sattes i arbete med att forsla de tolv galärerna till Idefjorden. Under delar av sträckan kunde man utnyttja sjöar och vattendrag.

Träd fälldes, gropar fylldes igen. Då och då kom kungen och uppmuntrar soldaterna att ta i. Med talja och tåg, dragblock och hävstänger baxades galär efter galär genom landskapet. Över sjöarna gick det lätt men över myrarna drogs skeppen på tjocka bäddar av granris, stockar, plank och rullar. På natten mellan den 6 och 7 juli når den första galären Idefjorden. På andra sidan vattnet ser normännen vad som håller på att ske och anfaller med fyra fartyg. Svenskarna svarar med kanon- och musköteld från batteriet på land. Striden blir hård. Kungen och hertigen av Holstein-Gottorp står på en klippa invid stranden och betraktar spektaklet. Båda sidor förlorar några man innan eld upphör. Galär efter galär

CXII_detalj av minnestenen på Glanarudden_Foto-Svein Norheim_DSC_6181.JPG

Per Gustaf Berggren (): «Karl XII:s galärtransport».

Anbefalt lesing:

Galärvägen (Wikipedia): <https://no.wikipedia.org/wiki/Gal%C3%A4rv%C3%A4gen>

Sjøkrigen på Iddefjorden (Wikipedia) https://no.wikipedia.org/wiki/Sjøkrigen_på_Iddefjorden

halas ner i fjorden, den sista den 2 september. Flottiljen består nu av tolv fartyg och förstärks med några kanonpråmar som byggs på plats. Den största galären hette Luren och var 20 meter lång. Vikten uppskattas till omkring 30 ton!

Dalsland och norra Bohuslän), göra en unison inmarsch i Norge och tåga mot Fredrikshald. Under sommaren och hösten förekommer fyra bataljer på fjorden, dock utan några större förluster på någondera sida. Kriget slutar 30 november (11 december enligt norsk tideräkning) då kung Karl faller för en kula i skyttegraven nedanför fästningen och Sveriges stormaktstid är över.

ATT GÖRA

Utmed leden finns sammanlagt 11 informationsskyltar som berättar om historien, den första redan i Strömsdalen vid Karlsgatan i Strömstad. Vid Blomsholm kan man gå en bit på leden, mitt i det omfattande fornlämningsområdet.

LITTERATUR: